

KBH SDG Netværks høringsbidrag på udkast til opfølgningen på Københavns Kommunes handlingsplan for FN's verdensmål

KBH SDG Netværk¹ takker for muligheden for at komme med kommentarer på udkast til opfølgningen på Københavns Kommunes handlingsplan for FN's verdensmål. Besvarelsen er på vegne af netværket og udarbejdet af en arbejdsgruppe bestående af fem medlemsorganisationer².

KBH SDG Netværk arbejder for at øge civilsamfundets og borgernes deltagelse i implementering af verdensmålene i København, særligt kanaliseret via vores fælles skyggerapport på Københavns Kommunes handlingsplan for FN's verdensmål fra 2018³. Vi har derfor fulgt processen tæt og set frem til at bidrage med høringsbidrag til udkast på opfølgningen.

Høringsbidraget følger i fem sektioner. Første sektion tager udgangspunkt i **rammesætningen** for opfølgningen og bidrager med overordnede kommentarer. Anden sektion forholder sig til de **seks strategiske indsatsområder** og fremadrettede anbefalinger hertil. Tredje sektion fokuserer på et udsnit af de **udvalgte politikker** og fjerde sektion har blik for det **fremadrettede arbejde**. Afslutningsvis vil fremkomme **'fem skarpe'** som anbefalinger til Københavns Kommune.

Rammesætningen

Det er meget glædeligt, at Københavns Kommunes er dedikeret til verdensmålene og vægter at bidrage til deres implementering i hovedstaden. Vi må dog konstatere, at opfølgningen mest af alt har fokus på indsatser internt i kommunen og desværre har et begrænset fokus på borger- og civilsamfundsinddragelse.

Verdensmålenes eksistens og realisering er kun mulig med inddragelse af borgere og civilsamfund. Deres vedtagelse i FN i 2015 er baseret på historisk inddragelse af civilsamfundet. Verdensmålene tilhører os alle, men vigtigst af alt lyder verdensmålsloftet om 'leaving no one behind' som betyder, at alle skal med i den bæredygtige dagsorden. Vi skal starte med de mest udsatte og gøre en indsats der, hvor den bæredygtige indsats er mest tiltrængt.

Vi har kun 10 år tilbage til at implementere verdensmålene, hvilket er afgørende sker med borgerinddragelse. Høringsbidraget vil derfor fokusere på, hvordan Københavns Kommune kan styrke borgerinddragelse i opnåelsen af verdensmålene for, at sikre en bæredygtig hovedstad for alle.

Det er vigtigt at holde sig for øje, at Københavns Kommunes handlingsplan og opfølgningen herpå bør være et arbejdsredskab for hele København og borgernes vej mod opnåelse af verdensmålene. Det kræver mod at fremhæve, hvor der er mest brug for at sætte ind med den bæredygtige dagsorden, der kan gavne den enkelte borger, frem for at belyse et idealiseret billede af kommunen. Vi opfordrer til prioritering frem for promovning.

I forhold til at komme en måling af bæredygtighed i København nærmere, imødekommer vi, at der stedvist fokuseres på verdensmålenes delmål. Vi havde dog gerne set det mere konsekvent i samtlige af opfølgningens afsnit og ydermere et fokus på indikatorerne for at sikre bedre måling.

¹ KBH SDG Netværk er et netværk bestående af 16 lokale civilsamfundsorganisationer i København, der dækker alle de 17 Verdensmål og kæmper for at fremme deres opnåelse i hovedstaden

² DN KBH, FN-forbundet KBH, Fødevarerbanken, Miljøpunkt Indre by & Christianshavn og Kirkens Korshær

³ https://finforbundet.dk/media/1144/skyggerapporten_2018_final_ls03.pdf

Seks strategiske indsats

Vi imødekommer intentionen om at arbejde tværgående med verdensmålene i Københavns Kommune og tilkendegivelsen af, at interessen for den bæredygtige udvikling er steget blandt borgerne. Vi mener dog ikke, at det tværgående arbejde eller inddragelse af borgerne er tilstrækkeligt ambitiøst. Borgerne definerer vi som den enkelte borger, lokaludvalgene, miljøpunkterne, rådene⁴, civilsamfundsorganisationer og netværk som KBH SDG Netværk. Følgende afsnit vil forholde sig til de seks strategiske indsats, som listet i opfølgningen.

Strategisk indsats	Status	Fremadrettet Arbejde
1. København skal have mål med alle SDG	<p>Ifølge handlingsplanen blev borgerne lovet, at verdensmålene skulle være et styringsværktøj for Københavns Kommune, og at de ville blive inddraget i kommunens indsats. Vi mener hverken, at borgerinddragelse eller sikring af verdensmålene som styringsværktøj for kommunens arbejde, er indfriet.</p> <p>I arbejdet med måling på verdensmålene, imødekommer vi Københavns Kommunes bidrag til baseline-projektet og Vores Mål-projektet. Men det er ikke tilstrækkeligt, at kommunen ikke har haft borgerne med i processen. I det videre arbejde for en kommunal vinkel, som er essentielt for overhovedet at kunne måle på opnåelse af bæredygtighed, opfordrer vi til borgerinddragelse for at høre, hvad de finder relevant.</p>	<p>Vi anbefaler, at Københavns Kommune efterlever løftet om at verdensmålene skal fungere som styringsværktøj for kommunens indsats og ikke blot ad hoc, som nærmere beskrevet nedenfor.</p> <p>Vi anbefaler, at Københavns Kommune arbejder mere målrettet med borgerinddragelse i implementeringen af verdensmålene. Blandt andet i arbejdet med at sikre kommunal vinkling i målingsarbejdet. Fx hvis man måler på om ligestilling er forbedret, er det afgørende at få de berørte i tale. Eller i forhold til miljøet at københavnernes oplevelse.</p>
2. Bidrager til fremtidige politikker til verdensmålene?	<p>Vi mener hverken, at tilgangen om indskrivning af verdensmålene på 'ad hoc-basis' eller at bruge verdensmålene til at vise, at politikker bidrager til deres indfrielse 'når det er relevant', er tilstrækkeligt ambitiøst. Det afspejler ikke Københavns Kommunes løfte om, at verdensmålene skal være et styringsværktøj for kommunens arbejde.</p>	<p>Vi anbefaler, at København Kommune konsekvent screener nye politikker, strategier og handlingsplaner for både at sikre, at de ikke modarbejder bæredygtighed og at de direkte bidrager til opnåelse af målene.</p> <p>Vi anbefaler, at der ligeledes konsekvent screenes for om nye politikker, strategier og handlingsplaner kommer de mest udsatte til gode, for at Københavns Kommune dermed bidrager til verdensmålsloftet og 'leaving no one behind'.</p>
3. Implementering – fra borger til forvaltning	<p>Vi finder det ikke tilstrækkeligt, at dette afsnit kun har fokus på eksterne samarbejdspartnere såsom store turismeorganisationer, konferencer etc. Der er intet fokus på borgerne eller på de mange civilsamfunds</p>	<p>Vi anbefaler, at Københavns Kommune efterlever løftet om guiden, naturligvis i samarbejde med borgere og andre aktører. Det er en oplagt mulighed for at give borgerne ejerskab til verdensmålene og bedre</p>

⁴ Rådet for Socialt Udsatte, Frivilligrådet, Seniorrådet, Ungerådet og Handicaprådet

	<p>organisationer, som på hver sin måde yder sit unikke bidrag til at realisere verdensmålene.</p> <p>Vi blev i handlingsplanen lovet en guide til, hvordan man som borger, virksomhed eller forvaltning kunne bruge verdensmålene i det daglige.</p>	sikre deres implementering.
4. Internationalt SDG-samarbejde	<p>Vi imødekommer det ansvar, Københavns Kommune påtager sig for også at sprede kendskabet til verdensmålene internationalt. Men som i ovenstående er der igen fokus på storkoncerner frem for borgere.</p>	<p>Vi anbefaler, at Københavns Kommune i deres internationale arbejde opfordrer andre storbyer til at engagere civilsamfundet. Fx er Danmark kendt for et stærkt demokrati og frivillighed, så Københavns Kommune kunne agere som facilitator for at anvende verdensmålene i internationalt storby-samarbejde til at fremme et mere involveret civilsamfund og borgeres stemme.</p>
5. Kommunikation og gennemsigtighed	<p>Vi mener at det er et ukorrekt udgangspunkt 'at forklare borgernes om kommunens arbejde med at skabe en bæredygtig by'. Udgangspunktet bør i stedet være samarbejde, udnytte civilsamfundets bidrag, vidensdeling og styrke den fælles indsats for at sikre verdensmålenes implementering.</p> <p>Frem for at dette arbejde skal sikre mere 'city branding' som beskrevet i handlingsplanen, er det en oplagt mulighed for at styrke samarbejdet mellem kommune og borgere og udnytte den enorme ressource som civilsamfundet udgør.</p>	<p>Vi anbefaler, at det fremadrettede arbejde om at styrke kommunens bæredygtighedsindsats sker i tæt samarbejde med borgere og andre aktører så tidligt som muligt. Verdensmålene kan ikke sikres uden borgernes og civilsamfundets engagement og dedikation, hvilket kommunen bør tage ansvar for.</p> <p>Vi anbefaler langt mere kommunikation og gennemsigtighed. Fx om handlingsplanen, opfølgningen og det videre arbejde.</p>
6. Hovedstaden som living lab for verdensmålene	<p>Vi imødekommer kommunens arbejde med living labs og opfordrer til, at netop disse platforme anvendes til langt mere borgerinddragelse.</p>	<p>Vi anbefaler, at living labs bliver brugt som en mulig platform til at sikre mere borgerinddragelse. Fx bør her tænkes i de særlige udfordringer for København såsom ulighed, fattigdom og ensomhed. Det kunne også være i tilknytning til at sikre det grønne i både eksisterende, men også de nye bydele, hvor der i forvejen er stor interesse blandt en række grønne organisationer.</p>

Udvalgte Politikker

Vi imødekommer den indsats, der er i arbejdet med verdensmålene i København i udvalgte politikker. Det er især glædeligt når der arbejdes med specifikke delmål, hvilket vi opfordrer til at være gennemgående for alle udvalgte politikker. Overordnet anbefaler vi et større fokus på, hvilke målgrupper, der indenfor de forskellige forvaltningsområder, er mest udsatte og hvordan man med fokus på verdensmålene kan fremme deres velbefindende mest muligt. En sådan tilgang vil bidrage til realisering af verdensmålsløftet om 'leaving no one behind' og sikre, at alle får gavn af den bæredygtige udvikling. Vi anbefaler ligeledes at samtænke verdensmålene, hvilket vi afslutningsvis vil eksemplificere. Nedenfor giver vi input til de forskellige for os relevante forvaltningsområder.

I forhold til Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens vision og strategiske fokusområder er det glædeligt, at der er fokus på ligestilling mellem kønnene og social kontrol som forhindring for deltagelse på arbejdsmarkedet. Vi opfordrer til, at kommunen ligeledes fokuserer på at nedbryde diskrimination og fordomme, der også er en hindring for at målgruppen kommer i arbejde. Fx viser ny undersøgelse, at tørklædebærende kvinder skal sende 60 % flere jobansøgninger end etnisk danske kvinder for, at blive indkaldt til jobsamtale.⁵

I forhold til Børne- og Ungdomsudvalget strategi: Vores børn - fælles ansvar, beskrives de fem forandringer, der skal arbejdes med og der er nævnt politikker og strategier. Handleplan mod fattigdom, som flere forvaltninger lancerede i september 2019, er ikke nævnt. Det er bemærkelsesværdigt idet kommunen selv adresserer dette som et væsentligt problem med 6.300 børn, der lever i relativ fattigdom i København og vi ved at det har negativ indflydelse på trivsel, sundhed og læring hos den enkelte, men også for bæredygtige lokalsamfund.

I forhold til Kultur- og Fritidspolitikken 2020-2023 sættes fokus på et mangfoldigt og stærkt kultur- og fritidsliv, med blik for værdier som livskvalitet, fællesskaber, kreative potentialer, bevægelse og engagement. Politikken sætter endvidere fokus på mødet mellem forskellige kulturer og lige adgang for alle, det sublime, det skæve, det skøre, det store og det små samt inkluderende sociale fællesskaber. I følge Kultur- og Fritidspolitikken har Københavns Kommune allerede en vision om at gå foran i forhold til store tværgående dagsordner, for eksempel Klimatilpasning, bæredygtighedsdagsordenen, integrationsområdet og sundhedsdagsordenen. Politikken bør være Københavns Kommunes afsæt for samme tværgående tilgang til verdensmålene, som det beskrives i politikken - sammen med ressourcestærke, frivillige og civile organisationer. Målet må være, at ingen er ladet tilbage. Og her er tilgangen til, hvor og hvordan vi mødes vigtig.

I forhold til Socialstrategien 2018-2020 - En by med plads til alle, er fokus også i meget høj grad kommune som myndighed og udbyder af service og om hvordan kommunen skal arbejde. Med afsæt i verdensmålene kunne dette løftes til en fælles indsats, som også NGO'er, civilsamfund og borgerne selv deltager i. Verdensmål og borgere ser ikke livet opdelt i forvaltninger, men som en helhed. Der er nævnt mange redskaber, men helt overordnet handler en social bæredygtig by om menneskers relation, inklusion og alles muligheder for at udfolde et liv. Teksten under verdensmål # 10: Mindre ulighed behøver eksempler for at forklare, hvordan socialstrategien bliver til mindre ulighed. I verdensmål # 11 er nævnt boligudfordringer pga. boligpriser. Men vi har med corona pandemien formået at huse alle og lave karantæne pladser til alle - så måske findes der løsninger. Dette gælder i øvrigt også indenfor sundhed, hvor vi fik alle med, bl.a. mobile testbusser. Så med enkle tiltag når vi også de mest udsatte og mindsker uligheden.

⁵ <https://menneskeret.dk/nyheder/minoritetskvinder-toerklæde-fravalgt-paa-arbejdsmarkedet>

I forhold til Cirkulær København: Ressource- og Affaldsplan 2024 mener vi at planen, som blev vedtaget i 2019, allerede er overhalet af regeringens forslag til klimahandlingsplan. Problemet med planen er derudover, at dagens virkelighed er meget langt fra planens mål om 70 % genanvendelse. I dag forbrændes fx 70 % af madaffaldet. Plast samles blandet og sendes til ufuldstændig sortering, hvorefter det enten brændes eller lægges på lager osv. En meget stor udfordring er Københavns medejerskab af ARC, som allerede før ibrugtagningen var forældet og baseret på afbrænding af mere affald end der produceres i ejerkommunerne. Derfor importeres usorteret affald fra andre lande som afbrændes i København. Under henvisning til verdensmål # 13: Klimaindsats nævnes ikke, at Københavns energiforsyning er baseret på træpellets, som af Klimarådet betegnes som tvivlsomt fordi det er umuligt at dokumentere bæredygtigheden og CO2 neutraliteten. En udfasning af træpellets og en udvikling af vedvarende energiforsyning er derfor en af Københavns helt store udfordringer i fremtiden. Under 15: Livet på land savnes temaer som borgernes adgang til grønne områder og arbejdet for at fremme biodiversiteten.

I forhold til Mad- og Måltidsstrategien imødekommer vi kommunens digitale indsats mod madspild sammen med borgerne i løbet af efteråret 2019 et enormt vigtigt projekt i kampen for at mindske CO2 udslip og bekæmpe madspild. Men vi opfordrer til, at kommunen også arbejder med verdensmålene med sammenhængende indsats, der giver synergi mellem målsætningerne. Det er ikke en fornuftig strategi at fortsætte silo-tankegangen, da det kan give bedre og sammenhængende resultater når man tænker målene sammen. I stedet for at opdele de enkelte verdensmål og delmål og beskrive, hvad kommunen har gjort under hver enkelt, ville det være en fordel hvis kommunen samtænkte de forskellige indsats og skabte et holistisk billede af indsatsernes påvirkning. Som Kommunen selv fremhæver i Mad- og Måltidsstrategien (s. 16) er bekæmpelsen af madspild en enorm faktor i reduktion af CO2 og påvirkningen på klimaet. Derfor bør Kommunen i højere grad prioritere samtænkningen mellem verdensmål # 2: Stop sult og delmål 12.3: Halvering af madspild, da disse to kan fungere som hinandens løsning.

Eksempel: samtænkning af verdensmålene til fordel for udsatte borgere og klimaet:

I forholdet til fokus på mål 2.1 bør kommunen også fokusere på socialt udsatte borgere, og ikke kun ældre. Bekæmpelse af madspild (12.3) kan komme kommunens udsatte borgere til gode i form af bedre, sundere og mere ernæringsrigtige måltider, gennem leveringer fra organisationer som for eksempel FødevarerBanken. Dette er et praktisk eksempel på samtænkning af målene, et eksempel som har kunnet fungere i krisetider som covid-19 krisen, netop på grund af den professionelle og strukturerede tilgang til arbejdet med både madspild og madfattigdom. Det har bl.a. gavnet organisationer som Kirkens Korshær, der har kunnet nå ud med mad til mennesker der lever i fattigdom.

En anden del af mål 2.1 er fokus på fattige mennesker og nødvendigheden af at sørge for at alle mennesker har adgang til sikker, næringsrig og tilstrækkelig mad, året rundt. Forskningsprojektet Food in Turbulent Times¹ undersøger, hvordan trængte familier presses på madbudgetterne når kriser såsom Covid-19 rammer. Projektet viser, hvordan danske husholdninger håndterer økonomisk pres og dermed nedskæringer på madbudgettet, og hvilke konsekvenser dette har. Én af delundersøgelserne i projektet viser, at lidt under en femtedel (17,7 %) oplever moderat pres på madbudgettet, mens 7,8 % oplever et mere betydeligt pres. Derudover har 6 % og 2,4 % usikker hhv. meget usikker adgang til fødevarer.

Derfor bør Københavns Kommune fremadrettet se mere på den gruppe af borgere som befinder sig i limboet mellem at få husholdningsbudgetterne til at strække sidst på måneden og at være fast bruger af et værested som følge af økonomisk pres på madbudgettet, da det ligeledes bidrager til klimaet med bekæmpelse af madspil.

Fremadrettet arbejde

Vi imødekommer de konkrete tiltag i det fremadrettede arbejde for en mere bæredygtig hovedstad. Dog finder vi det uambitiøst at 'verdensmålene kan bruges i mere eller mindre udtalt grad, når man beskæftiger sig med bæredygtighed' og opfordrer i stedet til at det fremadrettede arbejde også er på linje med verdensmål og delmål, som set i tidligere afsnit. Det, i samtænkning med verdensmålenes indikatorer, ville gavne målingen af bæredygtighed. Overordnet mangler der fortsat fokus på borgerne. Derfor vil nedenstående bidrage med anbefalinger til at styrke indsatsen i nævnte tiltag.

I forhold til Udbredelse af verdensmål igennem biblioteker og kulturhuse imødekommer vi ideen om et profilbibliotek. Vi opfordrer til, at udarbejdelsen sker i samarbejde med lokaludvalg og miljøpunkter. Fx har Bispebjerg Lokaludvalg i 2019 haft succes med fokus på verdensmål, som belyste hvor relevante målene er som 'hverdagsmål' for den forandring, som borgerne ønsker.

I forhold til Fokus på ligestilling mellem kønnene i Børne- og Ungdomsforvaltningen er det glædeligt, at verdensmålene kan benyttes i arbejdet for at øge elevernes trivsel. Vi opfordrer til samtænkning med målene, så det ikke blot er verdensmål # 5: Ligestilling mellem kønnene, men fx også verdensmål # 10: Mindre ulighed. Fx er det oplagt at arbejde ud fra delmål 10.2 om mere inklusion og 10.3 om mindre diskrimination når mobning både relateres til seksualitet, etnicitet etc.

I forhold til Grønne Erhverv / Bæredygtig Bundlinje 2.0 forstår vi nødvendigheden for at tilgå de store udfordringer med bæredygtig omstilling i små og mellemstore virksomheder. Det er samtidig et projekt med 36 SMV'er over tre år, svarende til 12 virksomheder om året. Hertil forventes en spredning af erfaringer til ca. 340 virksomheder i København. Vi opfordrer til at I allerede nu overvejer at facilitere en deling af erfaringer og viden om "Best practice" ud fra en Bottom Up tilgang, hvor I samler SMV'er i Netværk, som kan dele erfaringer med at arbejde med bæredygtig omstilling, får "ekspert"-oplæg mv. Der ligger et stort potentiale i at arbejde med omstilling af SMV'er i København til mere bæredygtige virksomheder og sammen kan vi måske nå langt, med lidt hjælp fra kommunen og meget hjælp fra erhvervsorganisationer, NGO'er, eksperter m.fl. Derudover kan kommunen som myndighed for eksempel i forhold til byggesektoren fremme bæredygtige byggeri i højere grad end det er tilfældet på nuværende tidspunkt. Forskellige brancheorganisationer har efterspurgt en sådan rolle ved flere lejligheder.

I forhold til Bæredygtighedsværktøjet er det glædeligt, at der tænkes i konkrete værktøjer. Vi anbefaler, at man her belyser vigtigheden af at samtænke bæredygtighedens tre ben; det sociale, miljømæssige og økonomiske. For der ses ofte et stærkt fokus på klimatiltag i lokalplanlægning, men den sociale dimension er også afgørende. Fx kan udsatte unge medtænkes og samtænkes med verdensmål # 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst og delmål 8.6 om at få flere unge i arbejde.

I forhold til Byfornyelsesindsatsen værdsætter vi, at der tænkes i forskelligartede samarbejdspartnere, inklusiv borgermøder. Vi opfordrer til, at dette initiativ sker med civilsamfundsinddragelse, da der allerede er stor interesse for byfornyelsestiltag blandt borgere og små organisationer. Fx inddragelse af Nordhavns Naturvenner, TagTomat eller lignende organisationer.

I forhold til Københavns Kommunes indkøbspolitik 2019-2022 er det meget glædeligt, at der fokuseres på så afgørende tiltag for en bæredygtig hovedstad, både med sigte på sociale og miljømæssige krav. Vi opfordrer til at benytte dette til langsigtede bæredygtige tiltag. Fx kunne et opmærksomhedspunkt være kontrakter og aftaler med længere varighed og gode arbejdsforhold.

I forhold til Bæredygtighed i megaevents i København imødekommer vi, at der tænkes i bæredygtighed på mange forskellige niveauer. Vi opfordrer til et større fokus på, hvordan Københavns borgere kan få gavn af initiativet. Fx bliver nogle af de mest udsatte borgere, heriblandt udenlandske pantsamlere, sjældent set på som en ressource, men Roskilde Festival har blandt andet inviteret pantsamlere indenfor og ser dem som et aktiv for den cirkulære og bæredygtige indsats.

I forhold til Strategiske sektorsamarbejdsprojekter i Kina og Argentina imødekommer vi kommunens ansvar for at fremme bæredygtighed internationalt. Vi opfordrer til større borgerfokus, da det bl.a. ikke er tydeligt, hvordan det gavner københavnere. Derudover bør kommunen have et særligt fokus på den sociale dimension i samarbejde med lande, der ikke altid overholder menneskerettighederne. Fx bør samarbejdet også indebære fokus på verdensmål # 16: Fred, Retfærdighed og Stærke institutioner i ønsket om råderum for et stærkt civilsamfund.

Fem skarpe

KBH SDG Netværk takker for muligheden for at bidrage med 'fem skarpe' i opfølgningen som anbefalinger til Københavns Kommune. De er et sammendrag af de gennemgående kommentarer vi har præsenteret i høringsvaret og vi opfordrer til, at de bliver brugt som konkrete tiltag i Københavns Kommunes videre arbejde med opnåelse af verdensmålene.

- 1. Borgere og civilsamfund:** Garanter langt mere borger- og civilsamlingsinddragelse bl.a. for at sikre, at verdensmål bliver til hverdagsmål. Foruden kan verdensmålene ikke opnås.
- 2. Gap-analyse:** Fokuser på, hvor der er størst behov for bæredygtige tiltag i Københavns Kommune frem for promovering af de lettere tilgængelige tiltag eller det allerede opnåede.
- 3. Delmål & samtænkning:** Konkretiser implementeringen af verdensmålene i København baseret på deres 169 delmål og samtænk på tværs, for at sikre det holistiske i bæredygtighed.
- 4. Screening for verdensmål og leaving no one behind:** Screen nye politikker, strategier og handlingsplaner for at de bidrager til implementering af verdensmålene og bidrager til verdensmålsloftet om at alle skal med i den bæredygtige dagsorden.
- 5. Måling:** Udarbejd en målingsmetode om bæredygtighed i København for klarhed om hvorvidt kommunens tiltag bidrager til verdensmålenes opnåelse. Vigtigst i målingsarbejde er inddragelse af borgere og civilsamfund for at sikre at målingen er relevant for dem og at ingen er ladet tilbage.

Afrundingsvis vil vi minde om, at frivillighed er en stor del af at bo og leve i Danmark. Træk på data, om alle de indsats, som allerede er i gang og rykker i retning af en mere bæredygtig dagsorden – sammen kan vi tage ansvar og nå målet om en mere bæredygtig fremtid for alle.